

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๘

วันที่ ๘ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลจังหวัดชัยบุรี

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

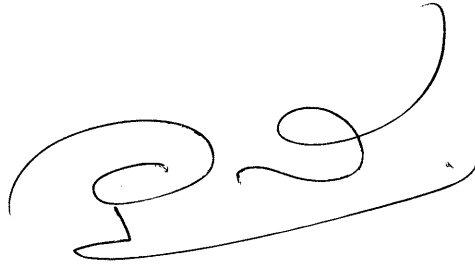
ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กรณีนายไวยวรรณ จิยะจันทร์ เป็นโจทก์ฟ้องนางแสงศรี จิยะจันทร์ เป็นจำเลยต่อผู้ร้อง ในคดีหมายเลขดำที่ พ ๑๒๔๐/๒๕๖๗ ขอให้เลิกใช้ชื่อสกุลของโจทก์ โดยให้ไปดำเนินการทางทะเบียน และแจ้งเปลี่ยนแปลงในเอกสารราชการต่าง ๆ กลับไปใช้ชื่อสกุลก่อนสมรสของจำเลย ห้ามตั้งชื่อสกุลของจำเลยใหม่ซ้ำหรือพ้องกับชื่อสกุลของโจทก์ และคิดค่าเสียหายเดือนละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยไปดำเนินการทางทะเบียนให้แล้วเสร็จ จำเลยให้การปฏิเสธว่า จำเลยประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของโจทก์ต่อไปเนื่องจากบุคคลทั่วไปรู้ว่าจำเลยใช้ชื่อสกุลดังกล่าวมาเป็นเวลานาน ประกอบกับบุตรของจำเลยและโจทก์ทั้งสองคนก็ใช้ชื่อสกุลดังกล่าวเพื่อแสดงถึงความเป็นครอบครัว ข้อตกลงการหย่าก็ได้กำหนดให้จำเลยต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน และได้แย้งว่า จำเลยมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลดังกล่าวเท่าเทียมกับโจทก์ แต่กลับไม่ได้รับอำนาจในการตัดสินใจว่าจะใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไปหรือไม่ ทั้งที่ตนมีบุตรที่ใช้ชื่อสกุลเดียวกันอันเป็นสถาบันครอบครัว การที่พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ กำหนดให้จำเลยต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ขัดต่อสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเรื่องความเสมอภาคของบุคคล ไม่เป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๖๖

ที่วินิจฉัยว่า สิทธิการใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิของบุคคลที่จะแสดงเผ่าพันธุ์ เทือกเถาเหล่ากอของตน เป็นสิทธิที่ทุกคนมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ โจทก์ยื่นคำคัดค้านว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ มิใช่บทบัญญัติที่ลิดรอนสิทธิในการใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ทำให้มีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ไม่ได้ขัดต่อหลักความเสมอภาคแต่อย่างใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน” การที่บทบัญญัติมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติไว้แตกต่างกันนั้น เนื่องจากการตายตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง เป็นการสิ้นสุดการสมรสจากเหตุที่ไม่ใช่เกิดจากการแสดงเจตนาของคู่สมรส หรือโดยคำสั่งศาล ย่อมแตกต่างจากการหย่าซึ่งเป็นกรณีที่คู่สมรสแสดงเจตนายุตินิติสัมพันธ์ในสถานะคู่สมรสเองด้วยความสมัครใจ หรือในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้หย่าหรือเพิกถอนเพราะมีเหตุตามกฎหมายให้สิ้นสุดการสมรส เนื่องจากการได้สิทธิในการใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายเป็นการได้มาตามกฎหมาย จึงสิ้นสุดการได้มาด้วยกฎหมายได้เช่นกัน แต่มีผลแตกต่างกันตามข้างต้น ส่วนคำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๔๖ ของศาลรัฐธรรมนูญเป็นการวินิจฉัยว่า การใช้ชื่อสกุลเป็นมาตรการของรัฐในการจำแนกตัวบุคคลเพื่อแสดงถึงแหล่งกำเนิดว่ามาจากวงศ์ตระกูลใดอันเป็นการแสดงเผ่าพันธุ์ เทือกเถาเหล่ากอของบุคคล การใช้ชื่อสกุลถือว่าเป็นเรื่องสิทธิของบุคคลที่มีอยู่อย่างเท่าเทียมกันทุกคน รัฐยังคงมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเพื่อมิให้การใช้ชื่อสกุลของบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่บุคคลอื่นได้ และถือเป็นหน้าที่ของบุคคลทุกคนที่จะต้องมิให้การใช้สิทธิในการใช้ชื่อสกุลไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่นเช่นกันเท่านั้น แม้จะใช้ชื่อสกุลนั้นมาแต่กำเนิดก็ตาม เป็นเพียงสิทธิในการใช้ร่วมกับบรรดาเครือญาติอื่น ๆ ของตน ชื่อสกุลที่เปลี่ยนตามคู่สมรสจึงให้ใช้ได้เพียงระหว่างที่บุคคลนั้นยังเป็นคู่สมรสตามกฎหมาย เพื่อบ่งชี้ความสัมพันธ์ของเทือกเถาเหล่ากอในลักษณะเครือญาติ เมื่อมีบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขว่าสิทธิการใช้ชื่อสกุลสิ้นสุดลงโดยการหย่าหรือคำพิพากษาของศาลเป็นเช่นใด จึงมิได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมเมื่อพิจารณาถึงสิทธิของผู้อื่นที่อาจถูกกระทบโดยรวม ดังนั้น มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงไม่ขัดต่อหลักบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มิใช่

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ สถานะของบุคคล ฐานะทางสังคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติที่ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ